

**МОНГОЛ УЛСЫН 2010 ОНЫ 4 ДҮГЭЭР
САРЫН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН
ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА**

Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2010 оны 4 дүгээр сарын гүйцэтгэлийн мэдээгээр нэгдсэн төсвийн нийт орлогын бүрдүүлэлт 122.7 хувийн биелэлттэй, нийт зарлага 84.4 хувийн гүйцэтгэлтэй гарч, төсвийн нийт алдагдал 190.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн байгаа нь төлөвлөсөн дүнтэй харьцуулахад 323.9 тэрбум төгрөгөөр бага байна.

Нэгдсэн төсвийн орлого, зарлагын байдлыг авч үзвэл:

А. Нэгдсэн төсвийн орлогын бүрдүүлэлт:

Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн нийт орлого 2010 оны 4 дүгээр сарын гүйцэтгэлээр 781.0 тэрбум төгрөгт хүрч, орлогын төлөвлөгөө 144.5 тэрбум төгрөгөөр буюу 22.7 хувиар давж биелж, 2009 оны мөн үеийнхээс 66.4 хувиар буюу 311.5 тэрбум төгрөгөөр өссөн байна.

Нэгдсэн төсвийн орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэлийг орлогын төрлөөр авч үзвэл:

ӨСВИЙН ОРЛОГО	НЭГДСЭН ТӨСӨВ						
	ӨО-ны мөн үеийн	жилийн Төлөв.	2010 ОНЫ 4-Р САР		ХУВЬ		ӨРҮҮ
	1	2	Төлөв.	Гүйцэт.	(4:3)	(4:2)	(4-3)
(Тэрбум төгрөг)							
НИЙТ ОРЛОГО БА ТУСЛАМЖИЙН ДҮН	469.5	2,427.0	636.5	781.0	122.7	32.2	144.5
УРСГАЛ ОРЛОГО	468.8	2,403.4	633.4	753.7	119.0	31.4	120.3
ТАТВАРЫН ОРЛОГО	385.5	2,083.7	561.0	667.8	119.0	32.0	106.9
Орлогын албан татвар	102.5	698.6	200.1	257.3	128.6	36.8	57.1
ААН-ийн орлогын албан татвар	55.3	268.8	73.0	125.5	171.8	46.7	52.4
Хувь хүний орлогын албан татвар	37.4	119.2	39.4	43.6	110.6	36.6	4.2
Зарим үгтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн татвар	9.8	310.6	87.7	88.2	100.6	28.4	0.5
Нийгмийн даатгалын шимтгэл, хураамж	69.0	278.6	80.1	89.5	111.7	32.1	9.4
Өмчийн татвар	2.9	10.5	2.9	3.4	118.0	32.7	0.5
Дотоодын бараа, үйлчилгээний татвар	136.3	696.0	184.1	204.7	111.2	29.4	20.6
Гадаад худалдааны орлого	31.9	153.1	38.4	44.2	115.0	28.9	5.8
Бусад татвар	42.9	246.8	55.3	68.7	124.3	27.8	13.4
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	83.3	319.7	72.4	85.9	118.6	26.9	13.4
ХӨРӨНГИЙН ОРЛОГО	0.7	1.6	1.0	1.1	102.8	66.3	0.0
ТУСЛАМЖИЙН ОРЛОГО	0.0	22.0	2.1	26.2	0.0	119.1	24.2

Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн орлог о татварын орлогоор 85.5 хувь, татварын бус орлогоор 11.0 хувь, тусламжийн орлогоор 3.4 хувь, хөрөнгийн орлогоор 0.1 хувь тус тус бүрдсэн үзүүлэлттэй байна.

Дэлхийн зах зээл дэх зэс, алтны үнэ төлөвлөсөн хэмжээнээс харьцангуй тогтвортой өндөр байсан, Татварын өрний газраас аж ахуйн нэгжүүдийн татварын өр барагдуулах ажлыг эрчимтэй зохион байгуулсан, татвартай барааны импортмөнх оноос 65.5 хувиар өссөн, АНУ-ын санхүү, эдийн засгийн хямралтай байгаа орнуудад үзүүлж буй тусламжийн хүрээнд манай улсад 14.5 тэрбум төгрөгийн мөнгөн тусламжийг нийгмийн халамжийн санхүүжилтэд зориулан олгосон зэрэг нь нэгдсэн төсвийн орлого төлөвлөгөөнөөс давж биелэхэд нөлөөлсөн байна.

Нэгдсэн төсвийн орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэлийг төсвийн бүрэлдэхүүнээр харуулбал:

ТӨСВИЙН ОРЛОГО	Улсын өсвө		Орон нутгийн өсвө		ХХС		НДС	
	ТӨЛ	ГҮЙ	ТӨЛ	ГҮЙ	ТӨЛ	ГҮЙ	ТӨЛ	ГҮЙ
	(Тэрбум.өгрөг)							
НИЙТ ОРЛОГО БА ТУСЛАМЖИЙН ДҮН	508.8	625.2	84.3	93.4	18.0	26.3	157.8	166.0
УРСГАЛ ОРЛОГО	458.9	553.3	75.6	84.7	18.0	26.3	102.9	111.1
ТАТВАРЫН ОРЛОГО	391.9	472.3	71.0	79.8	18.0	26.3	102.9	111.1
Орлогын албан татвар	160.7	213.7	39.4	43.6	0.0	0.0	0.0	0.0
ААН-ийн орлогын албан татвар	73.0	125.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Хувь хүний орлогын албан татвар	0.0	0.0	39.4	43.6	0.0	0.0	0.0	0.0
Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн а/татвар	87.7	88.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Нийгмийн даатгалын шимтгэл, хураамж	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	102.9	111.1
Өмчийн татвар	0.0	0.0	2.9	3.4	0.0	0.0	0.0	0.0
Дотоодын бараа, үйлчилгээний татвар	178.2	201.7	5.9	3.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Гадаад худалдааны орлого	38.4	44.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бусад татвар	14.5	12.8	22.8	29.7	18.0	26.3	0.0	0.0
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	67.0	81.0	4.7	4.9	0.0	0.0	0.0	0.0
ХӨРӨНГИЙН ОРЛОГО	0.0	0.0	1.0	1.1	0.0	0.0	0.0	0.0
ТУСЛАМЖИЙН ОРЛОГО	49.9	71.9	7.6	7.6	0.0	0.0	54.9	54.9

- Улсын төсвийн орлого 625.2 тэрбум өгрөгт хүрч 22.9 хувиар буюу 116.4 тэрбум төгрөгөөр төлөвлөгөөнөөс давж биелсэн байна. Аж ахуйн нэгж байгууллагын орлогын албан татварын орлого 71.8 хувиар буюу 52.4 тэрбум, нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлого 22.1 хувиар буюу 25.4 тэрбум, гадаад худалдааны орлого 15.0 хувиар буюу 5.8 тэрбум, татварын бус орлого 20.8 хувиар буюу 13.9 тэрбум, тусламжийн орлого 44.2 хувиар буюу 22.0 тэрбум төгрөгөөр тус тус давж биелсэн байна.
- Орон нутгийн төсвийн орлого 93.4 тэрбум өгрөгт хүрч, 10.7 хувиар буюу 9.1 тэрбум төгрөгөөр төлөвлөгөөнөөс илүү төвлөрсөн байна. Сүхбаатар аймгийн орлого 2.2 тэрбум, Сэлэнгэ аймгийн орлого 1.3 тэрбум, Орхон аймгийн орлого 2.5 тэрбум төгрөгөөр тус тус төлөвлөгөөнөөс давж биелсэнд тус аймгуудын ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн орлогын гүйцэтгэл нөлөөлсөн байна. Нийслэлийн авто тээвэр болон өөрөө явагч хэрэгслийн татварын орлого 3.2 тэрбум өгрөгөөр дутуу төвлөрсөн хэдий ч хувь хүний орлогын албан татварын орлого 3.5 тэрбум, өмчийн татварын орлого 0.4 тэрбум, бусад татварын орлого 0.3 тэрбум төгрөгөөр тус тус төлөвлөгөөнөөс давж биелсний дүнд нийт дүнгээр 1.0 тэрбум төгрөгөөр төлөвлөгөөнөөс давсан байна.
- Хүний хөгжлийн санд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн орлого 26.3 тэрбум төгрөг төвлөрсөн нь төлөвлөгөөнөөс 46.2 хувиар буюу 8.3 тэрбум төгрөгөөр илүү байна. Нийгмийн даатгалын сангийн орлого 111.8 тэрбум төгрөгт хүрч, 8.0 хувиар буюу 8.1 тэрбум төгрөгөөр орлогын төлөвлөгөө давж биелсэн байна. Нийгмийн даатгалын санд улсын өсвөөс олгох 54.9 тэрбум өгрөгийн татаас олгохоор төлөвлөснийг бүрэн санхүүжүүлсэн байна.

Б. Нэгдсэн төсвийн зарлага, санхүүжилт:

Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн нийт зарлага 2010 оны 4 дүгээр сарын гүйцэтгэлээр 1,150.5 тэрбум өгрөг, үүнээс улсын төсвийн зарлага 836.3 тэрбум өгрөг байхаар төлөвлөгдсөнөөс гүйцэтгэлээр нэгдсэн төсвийн зарлага 971.1 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөгдсөн нийт зарлага 84.4 хувийн, улсын төсвийн зарлага 695.9 тэрбум төгрөг болж, нийт төлөвлөгдсөн

зардал 83.2 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Халамжийн сангаас халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмжид 19.3 тэрбум, алдар цолтой ахмад, ахмад дайчдад олгох хөнгөлөлтөд 2.8 тэрбум, жи рэмсэн нярай эхчүүдэд олгох санхүүжилтэд 6.2 тэрбум, алдарт эхийн одонт эхчүүдэд олгох тусламжид 8.5 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг тус тус олгосон байна.

Орон нутгийн төсвийн зарлага 77.9 тэрбум төгрөгт хүрч, төлөвлөгдсөн нийт зардал 85.0 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Хүний хөгжлийн сангаас иргэдэд олгох бэлэн мөнгөнд зориулж 172.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон. Нийгмийн даатгалын сангийн өлөвлөгдсөн зардал 93.2 хувийн буюу 11.0 тэрбум төгрөгийн гүйцэтгэлтэй байна.

Нэгдсэн төсвийн зарлагын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

ТӨСВИЙН ЗАРЛАГА	НЭГДСЭН ТӨСӨВ						
	ӨО-ны мон үеийн	жилийн Төлөв.	2010 ОНЫ 4-Р САР		ХУВЬ	ӨРҮҮ	
	1	2	Төлөв.	Гүйцэт.	(4:3)	(4:2)	(4-3)
	(Тэрбум төгрөг)						
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	613.0	2,787.8	1,150.5	971.1	84.4	34.8	-179.4
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	543.6	2,170.7	887.0	763.0	86.0	35.1	-124.0
Бараа, үйлчилгээний зардал	298.1	1,053.0	391.2	334.4	85.5	31.8	-56.8
Цалин хөлс	183.1	599.0	199.8	194.5	97.3	32.5	-5.4
Нийгмийн даатгалын шимтгэл	16.7	57.3	19.1	17.9	93.9	31.3	-1.2
Бараа, үйлчилгээний бусад зардал	115.0	454.1	191.4	140.0	73.1	30.8	-51.4
Зээлийн үйлчилгээний төлбөр	8.4	42.8	11.7	11.6	99.0	27.1	-0.1
Татаас ба шилжүүлэг	237.1	1,074.8	484.1	416.9	86.1	38.8	-67.2
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	53.3	518.5	214.8	93.1	43.4	18.0	-121.7
Дотоод эх үүсвэрээр:	46.0	480.2	210.4	91.9	43.7	19.1	-118.6
Гадаад эх үүсвэрээр	7.3	38.2	4.3	1.2	28.7	3.3	-3.1
ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	16.0	98.6	48.7	115.0	236.1	116.6	66.3
УРСГАЛ ТЭНЦЭЛ	-74.8	232.7	-253.6	-9.3	3.7	(4.0)	244.3
НИЙТ ТЭНЦЭЛ	-143.5	-360.8	-514.0	-190.2	37.0	52.7	323.9

Эргэж төлөгдөх цэвэр зээл :

Монгол Улсын Засгийн газар 2010 оны эхний 4 сард олон улсын байгууллага, гадаадын хандивлагч орнуудаас 56.2 тэрбум төгрөгтэй тэнцэх хэмжээний төслийн зээлийн хөрөнгийг авч ашиглахаар төлөвлөсөн бөгөөд тайлант хугацаанд 15.6 тэрбум төгрөгтэй тэнцэх хэмжээний эх үүсвэрийг авч ашигласан байна. Иргэдэд олгох бэлэн мөнгөний дэвтэр хэвлүүлэхэд зориулж 875.4 сая өгрөг, гадаад паспорт хэвлүүлэхэд зориулж 240.0 сая төгрөгийн зээлийг улсын төсвөөс олгосон байна. Банкин дахь мөнгөн хадгаламжид баталгаа гаргах тухай хуулийн дагуу Зоос банкин дахь мөнгөн хөрөнгөд баталгаа болгож Засгийн газрын 33.0 тэрбум төгрөгийн бондыг Монголбанкинд, Төрийн банкны актив, пассивын зөрүүг тэнцүүлэх зорилгоор 67.0 тэрбум төгрөгийг Төрийн банкинд арилжаалсан байна. Мөн төрийн албан хаагчдыг орон сууцаар хангах “4000 орон сууц” өхөлбөрийг хэрэгжүүлэхээр 6,0 тэрбум төгрөгийн Засгийн газрын бондыг арилжиж, бондын эхүсвэрийг Орон сууцны санхүүжилтийн корпорацид дамжуулан зээлдүүлээ.

Төсвийн тэнцэл:

Тайлант үед Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн урсгал тэнцэл 9.3 тэрбум төгрөгийн, нийт тэнцэл 190.2 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай, улсын төсвийн урсгал тэнцэл 60.4 тэрбум төгрөгийн ашигтай, нийт тэнцэл 70.8 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай гарсан байна.

ОУВСангаас хэрэгжүүлж байгаа “Стэнд бай” хөтөлбөрийн хүрээнд төлбөрийн тэнцлийг сайжруулах зорилгоор 32.7 тэрбум төгрөгтэй тэнцэх хэмжээний зээлжих тусгай эрхийг

ОУВСангаас Монголбанк дахь улсын төсвийн харилцах дансанд байршуулсны дагуу улсын төсвөөс Монголбанк дахь ОУВСангийн үнэт цаасны дансанд тэнцэх хэмжээний төгрөгийн байршуулсан. Уг төрөнгийг Монголбанкинд Засгийн газрын бонд арилжаалах замаар бүрдүүлсэн болно.

Тайлант хугацаанд гадаад зээлийг үндсэн төлбөрт 21.1 тэрбум төгрөгийг төлж, 15.6 тэрбум төгрөгийн зээлийг авч ашигласан байна.

Монгол Улсыг өгжүүлэх сангийн 2009 оны мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл болох 134.1 тэрбум төгрөгийг улсын төсвийн харилцах дансанд шилжүүлэн 2010 оны улсын төсвийн зарлагын эх үүсвэр болгосон.

-----oOo-----